

Avtonomna dežela Furlanija - Julijska krajina

Centralni urad za slovenski jezik

Terminološko posvetovanje

28. srečanje

19. 5. 2022

ZAPISNIK

Sodelujoči v videoklicu po Zoomu

- a. za Centralni urad FJK: Tamara Bergoč, Jana Černe, Fedra Paclich, Laura Sgubin, Eva Srebrnič;
- b. za Slori: prof. Rajko Pirnat, prof. Sandro Paolucci
- c. zunanja opazovalka: Nada Zajc

Lokacija: vsak na svojem domu po Zoomu

Začetek sestanka: 9.30

Konec sestanka: 12.00

Dnevni red:

- a. ponovna obravnava že normiranih terminov za dodatno potrditev;
- b. prevajalske zagate prevajalcev mreže za slovenski jezik v FJK in prevajalk Centralnega urada za slovenski jezik;
- c. načrtovanje naslednjega posvetovanja;
- d. razno.

Potek seje in sklepi:

- a. Delovna skupina je obravnavala termine, ki so bili predvideni za 28. srečanje; delovna skupina sklene, da se potrdi oziroma uvede raba, ki je navedena v spodnjih preglednicah (preglednica 1 – povzetek obravnavanih terminov; preglednica 2, obravnavani termini z obrazložitvijo in končnimi predlogi v stolpcu **Predlog delovne skupine**):

Preglednica 1 - Povzetek obravnavanih terminov:

1	DECRETO DEL PRESIDENTE DELLA REGIONE (D.P.Reg.)	Uredba predsednika dežele (skrajšano: UPD)
2	DECRETO DEL PRESIDENTE DELLA REPUBBLICA (D.P.R.)	Uredba predsednika republike (skrajšano: UPR)
3	DECRETO LEGISLATIVO (D. Lgs.)	Zakonska uredba (skrajšano ZU)
4	DECRETO LEGGE (D.L.)	Uredba z zakonsko močjo (skrajšano UZM)
5	DECRETO MINISTERIALE (D.M.)	Ministrska uredba (skrajšano MU)
6	DECRETO DEL PRESIDENTE DEL CONSIGLIO DEI MINISTRI (DPCM)	Uredba predsednika ministrskega sveta (skrajšano UPMS)
7	PRESIDENTE DEL CONSIGLIO DEI MINISTRI	Predsednik ministrskega sveta oz. Ministrski predsednik (<i>publ.</i>) Predsednik vlade (<i>publ.</i>) Premier (<i>publ.</i>)
8	CITTÀ METROPOLITANA	Metropolitansko mesto
9	AREA METROPOLITANA	Metropolitansko območje
10	SINDACO DI CITTÀ METROPOLITANA	Župan metropolitanskega mesta

Zapisnik 27. terminološkega posvetovanja s prof. Pirnatom in prof. Paoluccijem z dne 19. 5. 2022

PREVAJALSKI DVOMI
Preglednica 2

V nadaljevanju so naštet **že normirani termini**, o katerih so končni uporabniki izrazili pomisleke in jih je zato delovna skupina ponovno vzela v pretres:

	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga (<i>povzeta iz zapisnika 1. seje Terminološke delovne skupine z dne 24. 10. 2018</i>)	Sklep delovne skupine	Utemeljitev
1	<p>DECRETO</p> <p>DECRETO DEL PRESIDENTE DELLA REGIONE (D.P.Reg.)</p> <p>DECRETO DEL PRESIDENTE DELLA REPUBBLICA (D.P.R.) - je lahko tudi primarni vir</p>	<p>»Decreto« je termin, s katerim se označujejo odločbe raznega značaja, ki jih običajno sprejemajo enoosebni organi.</p> <p>To so lahko pravni akti, upravne ali sodne odločbe. Še zlasti v raznih pravnih ureditvah se termin uporablja za določanje aktov, ki imajo zakonsko moč in jih sprejema vlada.</p> <p>V italijanski ureditvi obstajajo »decreti« z zakonsko močjo, »decreti«, ki jih sprejemajo upravne oblasti, in »decreti« sodnika.</p>	<p>Uredba</p> <p>Uredba predsednika dežele (skrajšano: UPD)</p> <p>Uredba predsednika republike (skrajšano: UPR)</p>	<p>Delovna skupina je najprej priklicala argumente, ki jih je terminološka skupina pred tremi leti upoštevala pri normiranju termina decreto s terminom uredba.</p> <p>1. V Sloveniji se odloki v glavnem sprejemajo na lokalni ravni, na državni pa so najpogostejši akt uredbe. Tudi odloki, ki so bili sprejeti v času pandemije, bi se lahko imenovali uredbe (tudi glede na njihovo vsebino). Lahko sklepamo, da jih je vlada sklenila poimenovati odloki, ker je menila, da bodo kratkotrajnejše narave. Ker so bili številni odloki večkrat spremenjeni ali razveljavljeni, ima beseda odlok v javnosti negativen prizvok. Tudi pravna skupnost ni bila naklonjena uporabi odloka za vladne ukrepe proti covidu-19.</p> <p>Uredbo so na lokalni ravni prevajalci in novinarji sprejeli; morda je več zadržkov v šolskem okolju. Termin odlok za decreto smo ohranili samo v zgodovinski rabi regio decreto = kraljevi odlok.</p>

2	DECRETO LEGISLATIVO (D. Lgs.)	Decreto legislativo je akt z zakonsko močjo, ki ga sprejme vlada po pridobljenem pooblastilu parlamenta . Institut »decreto legislativo« se uporablja, ko je treba urediti posebno zahtevno področje s številnimi strokovnimi vprašanji, ki jih parlament sam ne more obravnavati, sicer se njegovo delovanje upočasni. S »pooblastilnim zakonom« parlament poveri vladi izvajanje zakonodajne funkcije in hkrati opredeli vsebine, omejitve in rok za sprejetje zakona.	Zakonska uredba (skrajšano: ZU)	<p>Drugi argument za izbiro termina uredba je bil obstoj aktov, kakršna sta decreto legge in decreto legislativo, kjer je ustreznost prevoda uredba nesporna.</p> <p>Ker je odlok največkrat akt predstavniškega telesa lokalne skupnosti in redkeje vlade, ga ni primerno uporabljati v besedni zvezi, kot je npr. odlok z zakonsko močjo ali zakonski odlok.</p> <p>Uredba ni popolna rešitev, vendar je pomensko najbližja. Če uporabimo kalk, bo sprejemljiv samo za zamejsko okolje, a ne bo uporaben v Sloveniji. Dekret ima v Sloveniji skoraj slabšalni pomen pravno nevezanega ukaza.</p> <p>Sodelujoča strokovnjaka se strinjata z izbiro termina uredba.</p> <p>Uredba = splošni pravni akt, ki ga v okviru in na podlagi ustave ali zakona izda organ izvršne oblasti, navadno vlada.</p> <p>Odlok = splošni pravni akt ali predpis državnega zbora, vlade, mestnega ali občinskega sveta, s katerim se urejajo posamezna vprašanja splošnega pomena ali vprašanja njihove notranje organizacije in delovanja.</p> <p>Delovna skupina se seznanila z nujnostjo korpusne analize rabe in primerjave z različnimi podatkovnimi bazami. Pomembna pa je tudi doslednost pri pristopu terminološke obravnave, ki se bolj</p>
---	--------------------------------------	--	--	--

				približuje terminologiji v izvirnem ali ciljnjemu jeziku (<i>target</i> ali <i>source oriented</i>); na splošno je delovna skupina ugotovila, da je v vseh letih normiranja terminologije bolj sledila načelu približevanja matični jezikovni terminologiji, to se pravi <i>target oriented</i> .
3	DECRETO LEGGE (D.L.)	<p>»Decreto-legge«, tudi »decreto legge«, je začasni regulativni/pravni akt z zakonsko močjo, ki ga sprejme vlada v izrednih in nujnih primerih, skladno s 77. in 72. členom Ustave Republike Italije.</p> <p>V veljavo stopi takoj po objavi v Uradnem listu Republike Italije, njegov učinek pa je začasen, saj »decreti-legge« prenehajo veljati, če jih parlament v 60 dneh od objave ne spremeni v zakon.</p>	Uredba z zakonsko močjo (skrajšano UZM)	<p>Nekaj pomislekov še ostaja pri decreto legge, ker se v Sloveniji praviloma uredba z zakonsko močjo sprejme le v primeru vojnega stanja ali v drugih izrednih razmerah.</p> <p>uredba z zakonsko močjo</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. uredba, ki ima enako pravno moč kot zakon. 2. uredba, ki jo izda predsednik republike na predlog vlade v izrednem ali vojnem stanju, ko se državni zbor ne more sestati. <p>Pomensko sta termina popolnoma prekrivna (začasni vladni akt, dokler ga ne potrdi zbor), v praksi pa se uporabljata precej drugače, saj se v Italiji decreti legge sprejemajo vsak mesec, v Sloveniji pa uredb z zakonsko močjo skoraj ni.</p> <p>77. člen italijanske ustave navaja, da se decreto legge uporabi v <i>izrednih in nujnih primerih (casi straordinari di necessità e di urgenza)</i>, v Sloveniji pa v izrednih stanjih in vojni, zato je raba bolj omejena.</p>

				<p>Bolj dobeseden predlog prevoda:</p> <p>zakonodajna uredba za decreto legislativo in zakonska uredba za decreto legge</p> <p>pa bi morda povzročil zmešnjavo pri prevajalcih in drugih uporabnikih, saj sta si termina zakonska uredba in zakonodajna uredba zelo podobna.</p>
4	DECRETO MINISTERIALE (D.M.)	<p>Decreto je termin, s katerim se označujejo odločbe različnega značaja, ki jih po navadi sprejemajo enoosebni organi.</p> <p>To so lahko pravni akti, upravne ali sodne odločbe. Še zlasti v raznih pravnih ureditvah se termin uporablja za označevanje aktov, ki imajo zakonsko moč in jih sprejema vlada.</p> <p>V italijanski ureditvi obstajajo »decreti« z zakonsko močjo, »decreti«, ki jih sprejemajo upravne oblasti, in »decreti« sodnika.</p>	Ministrska uredba (skrajšano MU)	<i>Delovna skupina je na podlagi današnje ponovne razprave potrdila že predlagani prevod.</i>
5	DECRETO DEL PRESIDENTE DEL CONSIGLIO DEI MINISTRI (DPCM)	<p>Decreto ministeriale (D.M.) je v italijanskem pravnem sistemu upravni akt, ki ga izda minister med izvajanjem svoje funkcije in v okviru področij, za katere je pristojno njegovo ministrstvo (dicastero).</p> <p>Ko ga izda predsednik vlade (predsednik ministrskega sveta = Presidente del Consiglio dei</p>	<p>Uredbo predsednika vlade (skrajšano UPV)</p> <p>Uredba predsednika ministrskega sveta (UPMS)</p> <p>Uredba predsednika sveta ministrov (UPSM)</p>	<p>Delovna skupina je ugotovila, da je prevedek uredba predsednika vlade (UPV) publicističen; lahko se ga rabi pogovorno, v poljudnih, publicističnih besedilih zaradi praktičnosti, a primerneje je govoriti o uredbi predsednika ministrskega sveta (UPMS)</p> <p>oziroma o</p>

		<p>ministri), se tak akt imenuje decreto del Presidente del Consiglio dei ministri (D.P.C.M.).</p> <p>Če so za neki decreto po zakonu pristojna razna ministrstva (<i>dicasteri</i>) in ga ta morajo sprejeti soglasno (<i>di concerto tra gli stessi</i>), govorimo o decreto interministeriale.</p> <p>Z decreto ministeriale se postavljajo tako splošna in abstraktna pravila kot tudi posebne/specifične določbe: <i>nel primo caso un decreto ministeriale riveste natura di regolamento e costituisce quindi una fonte del diritto autonoma; nel secondo caso esso costituisce un mero atto amministrativo</i>.</p> <p>Doslej smo uporabljali UPV, uredba predsednika vlade, vendar obstajajo pomisleki glede rabe, zlasti v povezavi s prevedkom vlada, saj naj bi se prevod uradnega poimenovanja glasil ministrski svet.</p> <p>Ta termin smo izbrale iz praktičnih razlogov, saj je drugi (uredba predsednika ministrskega sveta) bistveno daljši.</p>		<p>uredbi predsednika sveta ministrov (UPSM).</p> <p>Delovna skupina se je odločala med svetom ministrov in ministrskim svetom, ki sta oba primerna. Če med dvema želimo nujno razlikovati, lahko <i>svet ministrov</i> (EU) razumemo kot zbor posameznih, samostojnih ministrov; <i>ministrski svet</i> pa kot kolegialni organ, v katerem so sicer ministri samostojni, vendar tvorijo enoto – organ; tako razlikujemo tudi med ravno EU (Svet ministrov, ki zastopajo različne države) in nacionalno ravno. Na ravni EU je besedna zveza »Svet ministrov« rezervirana za evropsko institucijo.</p> <p>Posledično za Presidente del Consiglio dei ministri potrdimo prevod</p> <p>predsednik ministrskega sveta</p> <p>oz. publicistično/pogovorno</p> <p>ministrski predsednik</p> <p>predsednik vlade</p> <p>premier</p> <p>https://upwikisl.top/wiki/Council_of_Ministers_(Italy)</p> <p>https://sl.wikipedia.org/wiki/Ministrski_predsednik_Italijanske_republike</p>
--	--	---	--	--

V nadaljevanju so naštet novi termini, ki jih je delovna skupina prvič obravnavala:

a)	Italijanski leksem in morebitna kratica ali okrajšava	Kratka razlaga	Obstoječi predlogi	Sklep delovne skupine
7	CITTÀ METROPOLITANA	<p>Città metropolitana je ena od različnih oblik lokalnih uprav, ki jo v 114. členu določa italijanska ustava. Zakon št. 56 z dne 7. 4. 2014 ureja njihovo vzpostavitev namesto nekdanjih pokrajin, in sicer v deželah brez posebnega statuta, z izjemo dežel Sicilija in Sardinija. Območje città metropolitana sovпада z območjem nekdanje pokrajine in zajema več občin. Te lokalne uprave imajo obsežne pristojnosti, ki so podobne občinskim, zlasti na področju urbanizma.</p> <p>Organi città metropolitana so:</p> <ul style="list-style-type: none"> - župan glavne/središčne občine (sindaco metropolitano) - svet/skupščina (consiglio metropolitano): sestavljajo ga župan središčne občine in spremenljivo število svetnikov, določeno glede na število prebivalcev - konferenca (conferenza metropolitana): sestavljajo jo župan glavne občine in župani ostalih udeleženih občin. <p>Città metropolitana se ustanovi na pobudo zainteresiranih občin, ki pokrivajo določeno območje - area metropolitana. To je območje, ki obdaja</p>	<p>Mestna občina</p> <p>Metropolitansko mesto (Eurlex)</p> <p>Metropolitanska občina</p> <p>Velemesto</p> <p>Velemestna občina</p> <p>Metropola</p> <p>Metropolitansko območje</p> <p>Mesto z županijskimi pravicami (Eurlex)</p>	<p>Delovna skupina je najprej obravnavala predlog prevoda <i>mestna občina</i> in ugotovila, da predlog ni ustrezen, saj mestna občina zaobjema večje mesto in naselja znotraj te občine (četrtne skupnosti), <i>città metropolitana</i> pa je sestavljena iz več občin in ima posledično tudi več županov. Vsaka <i>città metropolitana</i> določa vsebino svojega statuta – zato je med temi mesti/velemesti (c.m.) veliko razlik, pa tudi v poimenovanju predelov. Organ <i>Roma Capitale</i> je bil uveden leta 2001 s spremembo ustave – do takrat ustava ni predvidevala oblike <i>Roma Capitale</i>; ko so v večjem številu uvedli <i>città metropolitane</i>, so razširili tudi avtonomijo teh mest. Te oblike ureditve pa ne moremo enačiti z ureditvijo <i>mestne občine</i>.</p> <p>Delovna skupina je nato obravnavala predlog <i>velemesto oz. velemestna občina</i>, saj je <i>metropola</i> tujka za termin velemesto; v Statutu FJK je zapisano »Comuni, anche in forma di Città metropolitane ...« to pomeni, da se c.m. obravnavajo kot občine in je zato treba ob <i>velemestu</i> dodati še samostalni <i>občina</i>. Termin <i>velemestna občina</i> pa preveč spominja na <i>mestno občino</i>, ki pa nima</p>

		<p>mestno aglomeracijo/naselje oz. somestje (<i>un'agglomerazione o una conurbazione</i>) in je za opravljanje različnih storitev odvisno od osrednjega mesta (metropole). Temeljne prvine prave area metropolitana so zlasti urejena mreža javnega prevoza, ki povezuje različne naselbine, ter tesni gospodarski in družbeni stiki znotraj območja.</p> <p>V območjih aree metropolitane iz 22. člena lahko občina, ki je glavno mesto pokrajine, in druge občine, povezane zaradi geografske bližine in tesnih odnosov na gospodarskem področju, osnovnih storitev, okoljskih podobnosti, družbenih in kulturnih vezi, ustanovijo città metropolitane.</p> <p>Na pobudo zainteresiranih lokalnih samouprav lahko župan občine, kjer je glavno mesto pokrajine, in predsednik pokrajine skličeeta skupščino predstavnikov zainteresiranih lokalnih uprav. Skupščina na podlagi sklepa občinskih svetov sprejme predlog statuta città metropolitana, ki določa območje, organizacijo, notranjo razčlenitev in funkcije.</p> <p>Predlog za ustanovitev città metropolitana se potrdi z referendumom, ki ga v 180 dneh od sprejetja razglasi vsaka udeležena občina. Če predlog podpre večina volilnih upravičencev (polovica plus en glas soudeleženih občin), ga dežela v</p>	<p>area metropolitana = primestje, urbano območje, metropolitansko območje</p>	<p>enake ureditve (kot je že bilo ugotovljeno), zato bi lahko bila podobnost zavajajoča.</p> <p>Zadnji predlog, ki je obveljal, je dobeseden prevod, in sicer metropolitansko mesto, ki se sicer ne uporablja v pravni terminologiji; ker pa gre za specifiko, ki je v Sloveniji ni, je tujka sprejemljiva.</p>
--	--	--	--	--

		<p>naslednjih 90 dneh predloži eni od zbornic za potrditev z zakonom.</p> <p>Mestna občina je občina, ki zaobseže večje mesto. V Sloveniji Zakon o lokalni samoupravi v 16. členu določa, da lahko občina dobi status mestne občine, če je na njenem območju mesto, ki ima najmanj 20 tisoč prebivalcev in najmanj 15 tisoč delovnih mest, od tega najmanj polovico v terciarnih in kvartarnih dejavnostih, in je geografsko, gospodarsko in kulturno središče svojega gravitacijskega območja. Na mestno občino država lahko prenese opravljanje določenih nalog iz svoje pristojnosti, ki se nanašajo na razvoj mesta.</p>		
--	--	---	--	--

c. RAZNO

SKLEP (c): Delovna skupina soglaša, da bo naslednja seja 22. junija 2022.

///
